

Acésta fôia ese
cate 3 côle pe luna
si costa 2 fiorini v. a.
pentru membrii aso-
ciatiunei, éra pentru
nemeubrii 3 fr.
Pentru strainatate
10 franci cu porto
postei.

TRANSILVANI'A.

Fôia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Abonamentul se
face numai pe cate
1 anu intregu.
Se abonéza la Comi-
tetulu asociatiunei in
Sibiu, séu prin posta
séu prin domnii co-
lectori.

Nr. 14.

Brasiovu 15. Iuliu 1869.

Anulu II.

Din cronic'a lui Michailu Cserei. 1661—1711.

(Continuare).

1695. Evenimentele consemnate de Cserei la a-
nulu acesta sunt éراسi fôrte amestecate. Noi aici con-
tragemu pre cele mai interesante, precumu urméza.

Dupa mórtea sultanului Achmet se inaltia la tronul
Mustafa, carele fiindu omu cruðu si bataiosu, voindu
a continua guer'a in contra némtiului, se determinà
a lua elu însusi comand'a si a maneca dreptu asupra
Transilvaniei, pentrucá séu se o reocupe, séu se o
prefaca in pulbere si cenusia. Totu pre atunci im-
peratulu Leopoldu dete comand'a suprema electoriu-
lui Sacsoniei, nu cá unui generalu bunu, ci numai
pentrucá acesta fiindu unu june spulberatu, iubitoriu
de gloria si totuodata fôrte predatoriu, se oblegase a
intretiené cu spescele sale una óste de duóaspredece
mii, pentrucá 'i remasesera dela parentii sei averi fôrte
mari, pe care inse elu in diece ani le predà pre tóte,
cà-ce de ecsemplu fiindu elu in Vien'a, in una sin-
gura nópte pierdù duóadieci si cinci de mii de gal-
bini la carti, „éras pe curve a cheltuitu de diece si
de duóadieci de ori atata,“ adaoge cronicariulu, „de
aceea ajunse a fi asia nefericitu.“ Armat'a cea mare
nemtiésca cantoná pe atunci la Petrovaradinu. Gene-
ralulu Veterani esise din Transilvani'a si stá numai
cu siese regimente la Caransebesiu. Deci elu trimite
la Petrovaradinu catra electoriulu Sacsoniei si la gene-
ralulu Caprara, carui era subordinatu, cá se'i dea si
instructiune, si ajutoriu, pentrucá numai cu siese re-
gimente nu ar fi in stare de a da peptu cu atata
spurcu de turcime. Sacsonulu voiá se trimita lui Ve-
terani alte siese regimente cá una antegarda, éra in-
tr'aceea se se scóle si elu cu armat'a intréga si se
strintoreze pre turci intre duóa focuri. Inse fiindu-
cá sacsonului se dedese comand'a numai sub condi-
tiune, cá elu se nu póta face nimicu fara incuviini-
tiarea generaliloru Caprara et Haissler, éra acestia
era inemici de mórte ai lui Veterani, carele trecea
de omu si cu mente, si adevveratu erou, si éra iubitu
cá nimeni altulu in Transilvani'a, asia ei dîsera sa-
csonului, cà nu e bine, cá se'si rupa armat'a in duóá,
ci se anuntia lui Veterani, cà elu se se arunce in
siantiri la Caransebesiu, pana ce va ajunge acolo
armat'a intréga. Toti trei, sacsonulu, Caprara et
Haissler isi detera parol'a de onóre, cumucá a patra
dî voru ajunge nesmintitu cu armat'a la Caransebesiu.

Intre acestea sultanulu Mustafa veni la cetatea

Lip'a, in care comandá din partea nemtiésca colone-
lulu Toldo, éra haiducii unguresci era comandati de
capitanulu Andreiu Daroczi, carele nu de multu tre-
cuse dela Tökölyi in partea lobontiloru. Lip'a fiindu
fôrte reu fortificata, de si aparata fôrte bine, curendu
cadiù in manile turciloru, carii aruncara garnisón'a
intréga in ascutítulu sabiei, crutiandu numai viéti'a
lui Toldo. Veterani audiendu de obsidiunea Lipei,
alergà in ajutoriulu ei, inse prea tardfu. Asia elu,
dupace se încercà indesiertu a sparge prin siantiri
arnautiloru, fara cá se aiba tunuri la sine, se luà pe
riulu Temisiu in susu si se asiedia in nesce siantiri
ruinate. Trecu cele patru díle, armat'a cea mare inse
nu vene, pentrucá dupa Cserei, Caprara si Haissler
amaná plecarea ei cu multe maiestrii, numai pentru-
cá intr'aceea turcii se apuce a sfarma pe Veterani.

Intre acestea avangard'a turcésca advenise la sian-
tiriile tienute de Veterani. Acesta se mai aparà trei
díle in acelea siantiri, sucursu inse totu nu'i venea.
A trei'a dí fiindu Veterani tocma la prandiu, ii aducu
scirea, cà tabar'a cea mare turcésca se apropie. Ve-
terani incalica indata calulu si esindu cu generalulu
Klockesperg pe una colina, din acelu punctu se in-
credintiéza, cà însusi sultanulu vene asupra lui. Atunci
Veterani intorcênduse inte, isi pune regimentele in
ordine de batalia, asiédia si cateva tunuletie aduse
din cetatiunile transilvane. Ilu rogara, cá se imbrace
peptariu de otielu si se'si puna casc'a (cassis), elu inse
astadata nu vol. Veterani adica in acelea díle pe-
trunsesse planurile lui Caprara et Haissler, cumucá
aceia voiescu se'lu pèrdia; deci elu, carele in tóta
viéti'a sa nu perduse neci una batalia, vediendu cà
'i va fi preste potintia a invinge una armata paga-
nésca atatu de cumplita, se determinà, cá decatu se
devina in captivitate rusinatória, acumu la betranetié,
mai bine se móra cu gloria pre campulu bataliei.
Asia in momentele, pre candu era se dea peptu cu
turcii, Veterani inpummandu sabi'a, dîse: „Hundsfoft
esté Caprara, Hundsfoft e si Haissler!“ Acésta in-
sulta este atatu de mare si rusinatória la nemti, in
catu celu care o primesce, e constrinsu séu a duela,
séu a parasi regimentulu cu mare rusîne. Dupa a-
cestea Veterani facêndu'si cruce si rostindu una ro-
gatiune scurta, determinatu a infrunta mórtea, se puse
tocma in frontu si adresanduse catra regimente, le
dîse: „Iubitii mei fii, inieptative asupra paganiloru.
pentrucá vedeti, cumucá Caprara et Haissler m'au
vendutu pre mine si pre voi. Deci se morimu cu

arm'a in mana, se lasamu si imperatului turcescu una victoria dorerósa!"

Dupa acestea cronicariulu descrie pe largu memorabil'a batalia a lui Veterani cu turcii, intemplant pe la inceputulu lui Septembrie; fiinducà inse Cserei insusi nu luà parte la acea batalia, prin urmare o descrie numai din audíte, noi lasamu in grij'a istoriciloru, cá se compare loculu acesta din Cserei cu alte sciri remase despre acea batalia, care de una parte a fostu cumparata cu viéti'a lui Veterani, de alt'a inse a taiatu post'a sultanului de a intra in Transilvani'a si a o prefaca in ruine. Acea batalia a trebuit se fia in adeveru fórte crunta, unu adeveratu carnagiu, carele se face numai, candu cineva are se castige, séu se pérda una tíera, precumu este Transilvani'a. Pre candu trecea prin riulu Temisiu spachiui calari, éra ienicrii tienenduse de códele cailoru acestora, Veterani îi intempinà cu unu focu atatu de iute, incatu una aripa turcésca indata dupa primul atacu s'a si retrasu. Alu duoilea atacu éراسi fu respinsu. Atunci sultanulu, carele spectá batali'a de pre una colina, infuriatu de rusínea ce'i facu ai sei, descinse elu insusi la loculu bataliei si scotiendu sabi'a, incepù se taia si se strapunga pe ceasi, pe pasi si pe oricare îi venea inainte si asia 'i bagà éراسi in apa si in focu. In acelea momente Veterani porunci generalului Truchsess, care comandá arip'a stenga, cá se incarce tunurile cu glóntia de pusca, bagandu in ele catu incape in pelaria. Asia se si incarcara, adica cumu se intempla in dílele nóstre, cu mitralii (cartace) si cu alte meruntisíe. Turcii cadea cu sutele, calulu sultanului si duoí arapi de langa elu inca au cadíutu. Éta inse, cá in aceeasi óra generalulu Veterani inca fu inpuscatu in man'a stanga, incatu perdea sange multu. Afara de acésta vediendu unu turcu, cá Veterani in ferbórea bataliei isi scapase pelari'a din capu, in acelu momentu ilu taia in capu; totu atunci inse elu de si vulneratu in bratiu si in capu, omóra pre turcu. Generalulu Klöckesberg, care in totu decursulu acelei batalii a fostu in apropierea lui Veterani, a marturisitu cu juramentu ceea ce a vediutu cu ochii sei, cá adica Veterani a ucisu in acea batalia nóua turci cu man'a sa. Acumu inse de atata scursóre de sange scadiendu'i poterile, a si lesínatu. Atunci ai sei ilu pusera in trasura si insoçitu de chirurgulu Wilhelm, ilu pornira spre Transilvani'a. Intr'aceea turcii se readuna si atreia óra. Sultanulu le comanda: victoria séu mórtea toturoru. Regimentele nemtiesci descuragiate prin caderea lui Veterani si ostenite dupa lupt'a de cinci óre, raliatè din nou prin generalulu Truchsess, mai descarcara ultimele focuri asupra turciloru, prin care ucisera si pre pasi'a arnautiloru, dupa acea lasandu carale cu bagagiu in prad'a paganiloru, apucara calea spre Transilvani'a, unde ajunsera in 7. Sept. Cserei afla, cá in acea batalia aru fi cadíutu una miie cinci sute de nemti; éra numerulu turciloru cadíuti se pune fórte ecsageratu, la duoadieci pana in duoadieci si cinci de miu.

Generalulu Veterani vulneratu fórte greu, nepotendu fi adusu cu iutiéla destula, fu ajunsu de turci. Elu inca si atunci voiá se se apere; turcii inse'lu taiara, si póte fi, cá iau dusu capulu cu sinesi dupa datin'a loru. Lunea inse nu voiá se créda, cá Veterani ar fi morítu, ci se latíse faim'a, cá l'au dusu in captivitate la Constantinopole. Victori'a, veduv'a lui Veterani, fiindu femeia temetória de Ddieu, a trimisu si a cautatu pe barbatu-seu in tóte partile; inse cu totulu indesiertu. Ardelenii au iubitu pe Veterani cá pre unu parente alu loru si se invoisera, cá in casu de a se afla in captivitate, se dea pentru elu pana la un'a suta mii fiorini. Nemtii urá pre acelu erou, din cauza cá elu tienea disciplina strinsa si 'i pedepsea aspru pentru escese. De aceea ostasii dícea catra ardeleni: „Me, a moritu tatalu vostru, alu ardeleniloru.“ La acesteia adaoge Cserei: „Dieu asia, a moritu tatalu nostru, acésta amu simtítu-o noi sub ceilalti generali, carii au urmatu.“

Dupa batali'a dela Temisiu sultanulu isi perdù post'a de a incurge in Transilvani'a, pentrucà vediendu atata perdere causata numai prin siese regimente nemtiesci, isi imaginà, ce póte se'lu ajunga, déca va veni armat'a nemtiesca intréga. Deci sultanulu Mustafa intarindu si mai bine cetatea Temisiór'a, (care inca totu se aflá in potestatea turciloru), cu garnisóna mai numerósa si cu victualii, dupa acea dandu cetatea Lipov'a flacareloru, se re'ntórse iute in tíer'a sa, nici cá mai esi incóce spre a lua elu insusi parte activa la afaceri belice. Intre acestea ajunse si armat'a cea mare imperatésca la fati'a locului, dupace Veterani era sacrificatu, si dupace ea perduse totu tempulu acelei campanii numai cu tandalituri rusínatorie.

Puçinu dupa acestea perí inca si faimosulu capitaneu fórte curagiosu, anume Franciscu Horváth, care éra tíganu de origine, sierbise mai antaiu la Tökölyi, dupa acea trecù la lobonti. Acestu capitaneu de tíganu facuse multe rele turciloru dela Temisiór'a, pana candu in una de díle turcii pandindu'lu, ilu apuca numai cu puçini de ai sei. Dupa una lupta lunga si furiósa turcii taia man'a stanga a lui Horváth, dupace acesta deculase pre cativa din ei, apoi ilu imbie cu pardonu, numai se se dea legatu, si jura cá nu'i voru mai face nimicu; Horváth inse avea téma, cá nu cumuva se'lu dea pre man'a lui Tökölyi; asia ne voindu elu a se da, turcii ilu taiara, éra capulu lui ilu pusera in paru la pórt'a Temisiórei.

In acelasi anu 'decurse guer'a infricosiata intre franci si anglíi, atatu in Belgiu, catu si pe mare. Cserei atinge si asemenea evenimente straine dupa datina, se re'ntórce inse curendu éراسi la trebile Transilvaniei.

Dupa bataliile din Banatu electoriulu Bavariei, Caprara et Haissler venira cu mai multe regimente in Transilvani'a, spre ale asedia éراسi in ernaticu, séu adica spre a tiené Transilvani'a in frene. Boierii le esira spre intempinare la Deva, éra apoi se intórsera la diet'a din Turda. De acolo electoriulu Sacsoniei cu gubernatoriulu Bánffy si cu mai multi boieri

trecura la Clusiu, unde electoriulu fu intempinatu cu pompa mare. In urmatóri'a dí electoriulu dete unu ospetiú, la care dintre boieri chiamà numai pe Bánffi si pe Apor, éra dintre nemti pe trei generali, Corbelli, Sapia et Cracco si pre toti oficirii din garnisóna. Cserei ne asigura, cà si la acea mésa s'a facutu una betía infricosiata (szörnyű italt mivelének), cà inse electoriulu némtiu ar fi intrecutu pre toti in desiertarea pacharaloru, de si gubernatoriulu inca bea cumplitu (noha a gubernator is erösen ihatott, de az elector mind ki ivá óket). Preste acésta electoriulu era omu atatu de robustu, in catu pacharale de argintu le incovoiá, cá si cumu aru fi fostu din charthia, ba si potcóvele de cai le frangea. Pre catu era inse de tare trupesce, tocma pre atata era de sventuratu si desiuchiatu, éra ducenduse dela Clusiu la Vien'a, pe acolo facù nebunii si mai multe. Dupa acelu electoriu spulberatu venira si generalii Caprara si Haissler la Clusiu, de unde inse purcesera si ei mai departe, éra de comandante in Transilvani'a lasara pe generalulu Truchsess.

Noi amu vediutu mai susu in Nr. tr., cà Cserei pune casatori'a tenerului Michailu Apaffi la a. 1694 érn'a; aici inse la a. 1695 éراسi ne mai spune despre acea casatoria, vorbindu cá din chiaru seninu despre ospetiulu casatoriei (lakadalom), pre care'lu pune in ale duoilea anu la Iuniu. Scimu cu totii din eesemple nenumerate, pastrate in istoria, ce multu dependea si mai depende inca si pana in dílele nóstre sórtea popóraloru si a tieriloru dela unele casatorii. Istori'a casatoriei acelu junisioru Apaffi merita una consideratiune prea de aprópe a fiacarui ardelénu; de aceea noi mai reproducemu inca si urmatóricile date impar-tasite de Cserei.

„In Iuniu merseramu la ospetiulu principelui in Blasiu*). Se trasesera corturi la podu. Principele esf acolo calare intru intempinarea logodnicei (sponsei) sale (mátkája eleibe). Atatu Nicolae Bethlen, catu si Stefanu Apor, Petru Alvinczi si altii, carii nu voiá, cá se se faca acea casatoria, era fórté suparati. Dela podu veniramu in Blasiu, unde ospetiulu fu pomposu, nu inse cá de principe. Intre dantiu, candu principele dantiá cu mirés'a sa, Stefanu Apor totudeauna se sculá, éra Ioanu Sárosi cu ceilalti siedea. Eu inca stám acolo la spatele loru. Atunci Stefanu Apor díse lui Sárosi: „Cumnate! pentru ce nu dati principelui onórea, sculanduve dinaintea lui! Sárosi raspunde cu voce tare: „Scólese canele dinaintea dumnealui, candu eu sciu bine, cà elu si-a papatu principatulu.“

*) Blasiulu fusese proprietatea dómnei Anei Bornemisza, soçiei lui Mich. Apaffi. Dupa traditiunea remasa nóua dela strabunii nostri si mai alesu dupa cele ce audiseramu noi din graiulu episcopului Lemeni, paremise in an. 1833, mitropolitulu Sava Brancovénu citatu si adusu din Alb'a Iuli'a, la Blasiu, aici fu desbracatu de vestmentele sale archieresci, apoi batutu cá una femeia publica. Se spune, cà cu acea ocaziune Sava amaritu de rusíne si de dorere, ar fi strigatu catra ceriu: Dumnedieule alu parintiloru nostri ajuta si fa, cá locul pe carele suferiu eu, se ajunga in posesiunea némului meu celui romanescu.

„Sarmanulu Mich. Apaffi obserbà indata dupa ospetiú, cà caus'a lui merge canesce, din cauza cà gubernatoriulu nu voi se'lu mai tituleze cu marii'a ta, nici precedentia nu'i dete. Apaffi crediuse, cà déca se va casatori cu fic'a unui boieriu transilvanu si mai alesu cu a lui Grigorie Bethlen, toti voru fi cu elu si 'lu voru sustínea in principatu. La curte inca'i facura totu asemenea sperantia, pana candu lucrulu ajunsu la matoritate, candu apoi toti ilu parasira. Gubernatoriului ii mai placea firesce, cá mai bine se poruncésca elu singuru tieriei intregi, decatu altii lui; éra ceilalti boieri avendu pre atunci chiaile inca la man'a loru, fiindu si generalulu Veterani omu blandu si ne amestecanduse in neci una afacere a tieriei, ei credea, cà tóte acestea voru merge totu asia, si cà ei voru duce lucrurile Transilvaniei dupa placulu loru si 'i voru sugé unsórea. Tóte acestea inse s'au intemplat cu totulu altumenterea; pentrucá venindu Rabutin, curendu smulse toiagulu din manile boieriloru si mi'i invetiá, cá se asculte de sunetulu tobei. Atunci apoi aru fi voitu bucurosi, cá se'si aiba pe principele loru nationalu, ei inse apucasera a'lu da preste capu. Manienduse si curtea (imperatésca) pe Apaffi pentru acea casatoria, fiinducá nici boierii nu mai voisera, cá se aiba principatu, articlulu diplomei sunatoriu despre principatulu lui Apaffi ilu tranтира de parete, éra Apaffi fu condusu la Vien'a impreuna cu soçi'a lui. Acolo fu constrinsu a renuncia la principatu si a'lu cede casei austriace, éra pre elu ilu imbracara in costumu nemtiescu. De atunci elu se uita din distantia mare atatu la patria, catu si la averile sale. Pentru vitielulu celu frumosu si grasu ii detera unu titlu macru de princeps imperii. Acumu ilu tituléza „Serenissime“ si totu nu are nimicu; din contra, candu ii dícea numai „marii'a ta,“ atunci sciu cà avea multu. Acestu feliu de patrioti buni a tînutu Transilvani'a totudeauna spre perirea sa. Pe curtea Vienei nu o póte inculpa nimeni, pentrucá déca insii boierii ardeléni nu aru fi dejucatu pe Mich. Apaffi din principatu, elu pana astadi ar fi pe tron. Inse nece imperatulu nu a fostu atatu de nebunu, pentrucá se le dea binele cu forti'a, candu vedea, cà loru nu le trebue. Déca nu le trebuí loru, a trebuitu altuia, care se si scie folosi de acelu bine.“

Despre infiintiarea cancelariei de curte. M. Cserei ne pastrà urmatóricile date:

Inca inainte de acésta cu unu anu se infiintiá in Vien'a din porunc'a imperatului cancelari'a transilvana. Sam. Kálnoki, carele dupa aceea se facù comite si a moritu mai deunadi, fu alesu cu voturile comune ale tieriei de vicecancelariu, pentrucá cancelariulu primariu Nicolae Bethlen isi avea residenti'a sa in Transilvani'a. Éra din caus'a certeloru confesionali se numí din fiacare confesiune cate unu secretariu si cate unu cancelistu; reformatii alesera pe Andreiu Szentkereszt, papistasii pe Benedictu Henter, unitarii pe Michailu Simon, éra luteranii pe Georgie

Czako dela Brasiovu. Acestia era totuodata si consiliari ai cancelariei, carora li se defisera platii mari, din care una parte se dete din veniturile averiloru fiscali, éra cealalta din contributiunile tieriei.“

Acesta este inceputulu cancelariei transilvane la Vien'a, unu feliu de ministeriu delegatu, midiulocitoriu intre tíera si curte, intre gubernulu de acasa si intre monarchu. Acea cancelaria inse incetu cu incetisorulu puse man'a pre tóta potestatea, trase la sine tóta jurisdictiunea, aruncandu pe gubernulu din tíera in scartu. Neci o mirare. Anume catolicii intrigara indata dela inceputu, pentrucá potestatea administrativa si judiciaria se tréca din tíera la Vien'a. Fiinduca calvinulu Szentkereszti era omu desteptu, activu si mai fusese in Vien'a, éra Henter catoliculu era omu molaticu si fara esperientia, Stefanu Apor, carele cá papistasiu pe atunci era tare si mare, atatu mai tiesù la cabale, pana ce scóse pe Henter dela curte si 'lu impuse cu forti'a de jude primariu si capitaniu in Ciucu, éra in loculu lui denumira de secretariu la curte pe unulu anume Ioanu Fiát, carele dupa familia se tragea din Caransebesiu, de unde se prasise in comitatulu Unedórei. Acestu Fiát era omulu cardinalulu Kollonics, prin urmare de aceea 'lu si impinsesera la rangulu asia mare in cancelari'a transilvana, pentrucá iesuitii de atunci se'lu aiba de instrumentu siguru, se sfarme prin midiulocirile lui si diplom'a, se trantésca la parete si pe calvini. Cserei crede, cá acelu Fiát in adeveru a si sciutu seduce pe simplulu imperatu Leopoldu I., pentrucá se si dea cu pitiorulu atatu diplomei, catu si la tóte legile fundamentali ale tieriei.

Acilea secuulu Cserei scrie ceva si la adres'a nóstra a romaniloru din Transilvani'a. Lui adica 'i este fórte necasu, pentruce curtea Vienei incepuse a pune si dintre romani in functiuni publice, mai anume in de acelea, care nu cadea sub alegeri. Cserei nu vede aci, cá curtea Vienei, care urdise si agitatiunile religióse intre romani, trebuia se'si caute si se'si faca partita si din romani, in interesulu propriu, pentrucá cu atatu mai siguru se póta tiené tíer'a in potestatea sa. Apoi ce a facutu curtea Vienei in respectulu romaniloru atatu atunci, catu si dupa aceea in cursulu díleloru mai multu, decatu cá s'a folositu de nenumeratele erori politice ale celorulalti ardeleni si mai anume ale aristocratiei corcite romano-unguresci, calvinite séu iesnitice, si ale patriciatulu sasescu. Cu catu sectele si castele privilegiate tractá pre romani cu brutalitate mai mare, cu atatu comandantii nemtiesci primea porunci mai dese, cá pana la unu gradu órecare, inse numai pana la unu gradu, se tiená cumpan'a romaniloru, precumu se díce in Vien'a, adica se'i protéga. Cu tóte acestea privilegiatii neciodata n'au fostu in stare de a cunósce, cá ei fara romani, adica cu romanii subjugati in una forma séu alt'a si maltratati in modu brutalu, neci pe unu minutu nu suntu siguri de tíera si cu atatu mai puçinu de potestatea, la care aspira ei. Se ne întórcemu inse la

Cserei si se vedemu, cumu judecá elu si ai sei acésta cestiune, séu adica, cumu ura si urgi'a nationala si religiósa nu'i lasá se o prícepa de locu.

„Pe acelasi tempu atatu la vami, catu si la minele de argintu in Zlatn'a si la cele de auru dela Abrudu, au pusu in deregatorii valachi straini, incorporati fara averi, asia si armeni si greci, numai pentrucá acestia 'si cumparara oficiulu cu bani si au platitu grosu pentru elu*). Éra in acésta pecatulu celu mai mare a fostu mai virtosu alu domnulu meu Stefanu Apor si alu gubernatoriulu Georgie Bánffi, carii ne respectandu legile tieriei si consecentiele rele, care era se vina, primira pre cati greci trasi-impinsi de satan'a si pentru plata buna îi facura rationisti (comptabili, computisti), arendatori, epistati de curte (in fiscalitati), diecimatori, precumu au fostu Stefanu Ratiu, Stefanu Pani, Georgie Gramatica, Petru Grecu, Angelu Dobra si alti mai multi; éra adeveratii patrioti se uitá de departe, cumu acei ómeni straini si blastemati se ingrasiá din frumósele venituri ale tieriei. Ce a fostu fructulu aceluor fapte? Candu dupa aceea vení in tíera comisiunea camerala, si la saline puse camerari nemti, éra tíer'a reclamá la curte, cá aplicarea aceluor functionari straini ar fi in contra diplomei, i se dete acésta resolutiune: Candu ati pusu voi insive pe valachi si greci la vami si la minele de auru, atunci nu vi s'a parutu, cá lucrati in contra diplomei, macaru-cá era interdísu prin lege si articlu, cá unoru persóne cá acelea se nu le fia ertatu neci macaru a ambla pre la mine, sub perderea capulu loru; acuma pentru ce se pare tieriei, cá este in contra diplomei, déca se punu deregatorii nemti, carii ori unde in lumea crestinésca au védia mai mare, decatu valachii si grecii. — Asia sfarmaramu noi si atunci acelu articlu alu diplomei, dupa aceea successive si pre ceilalti**).“

Inca ceva interesantu din anulu acesta. „Inse neci gubernatoriulu nu a potutu domni indelungu asia, precumu incepuse. Domnii consiliari adica pismuindu'i starea lui si cá pre ei nu 'iar respecta, si cá ori-ce'i place, elu face preste voi'a loru, Nicolae Bethlen mergendu la Vien'a, incepù se denuncie curtei, cá dupace principatulu incetá, nu mai e trebuintia neci de gubernatoria si nu se cuvene, cá espeditiunile si comisiunile se ésa sub numele si sub sigilulu lui Georgie Bánffi. Deci curtea trimise in diosu unu sigilu gravatu (taiatu) pe numele imperatulu si poruncí, cá tóte espeditiunile se decurga in numele imperatulu, si se se constitue unu gubernu, in care toti

*) Inse déca era fara averi, de unde avea bani si inca multi? Esceptiune de cativa negutiatorasi. Not'a comp.

**) Cserei retace aici bucurosu una impregiurare fórte importanta. Ungurii si secuii din Transilvani'a au fostu totudeauna mari ignoranti in sciintiele matematice, prin urmare si in portarea de computuri, éra pentru sciintiele naturali, prin urmare si spre mineralogia inca n'au avutu neci una aplecare. De aici vine, cá nu numai „valachi,“ séu adica nu atatu „valachi,“ catu mai virtosu atati straini si corciturii, fusera aplicati la mine, vami etc.

se aiba auctoritate si votu egal, si ceea ce va decide majoritatea lor, se se dea la expeditura. De atunci asia s'a si facutu; gubernatoriulu G. Bánffi îi remase ce e dreptu, numele de gubernatoriu, inse fara neci-una auctoritate; deveni si elu cá unulu dintre ceilalti, si asia incetá mult'a lui rapacitate*)."

Cá de inchiiaierea anului 1695 Cserei ne mai spune unu lucru curatielu. Boierii fruntasi se apuca si iau in arenda, — dela imperatulu tóte veniturile fiscali ale Transilvaniei cu sum'a de una suta mii fiorini (dupa banii de astadi celu puçinu unu milionu); éra pentrucá se póta implini acésta suma, constrinsera pre toti, la cati simtia ceva bani, cá se intre in compania cu ei. Candu la impartirea castigului trasu din fiscalitati, patru insi impartu totu castigulu între sine, éra celorulalti companisti le scotu ochii cu granatia incinse, cu vinu inpuçitu si cu alte produse stricate, pe care apoi trebuca se le transpórte fiacare din locuri departate, dela Gherl'a, Clusiu, Deva, Gurghiun, din care cauza cei mai multi isi perdura si banii si castigulu. „Nu e mirare, déca Ddieu pedepsece de atata tempu pe ómeni in Transilvani'a.“ Cu acestea cuvente inchiiaie Cserei cronic'a din acelu anu.

(Va urma).

Despre teatrele pre tempulu lui Shakespeare.

Inca si pre tempulu lui Shakespeare, adeca in adoua parte a seclului alu 17lea, se bucurá Londra de multe teatre, dintre cari cele doua, la care conlucrase si Shakespeare, ajunsera celea mai renumite; Unulu era pre malulu dreptu, altulu pre celu stangu alu Temisei, in cari se produsera de anteiu multe piese teatrale ale lui Shakespeare. Templele Taliei erau, cá tóte pre tempulu acela, edificate din lemn. Acele teatre, cari — nu sciú din ce cauza — se numeau teatre private, erau acoperite deplinu; éra in

*) Frezarile si cabalele escate in acelea tempuri între gubernatoriulu Georgie Bánffi si între cancelariulu Mich. Bethlen numai catu sunt atinse pre scurtu de Cserei; este inse constatatu, cá acelea au tinutu indelungatu, au fostu inversumate, au avutu inriurintia fatala asupra tierei, au costatu pe Bánffi confesiunea sa, éra pe Bethlen libertatéa personala. Care din acei duoi barbati de statu au fostu mai culpaciú? Pana astadi istoricii inca nu sunt invoiti; inca se mai cere una cernatura. una critica apriga, impartiala a documenteloru respective, cate sunt cunoscutu; mai lipsescu inse fórtu multe. Dupa Bethlen, colegulu seu Bánffi ar fi fostu aceea ce dice romanulu „brandia buna in fóle de cane.“ Nagy kár volt szép nagy elméjét és egyéb kvalitásit mint büszitette el az a sordida inexplebilis avaritia et versutia Machiavello subtilior, et Sardanapalismus ad stuporem omnium. (Gróf Bethlen Miklos Önéletirása II. kötet XXIV. rész). Archivele statului din Vien'a pastréza multe memoriale si denunciatiuni ardelenesci din dílele imperatului Leopoldu I., cá si din tempurile mai noua. Tóte acelea merita, cá se fia scóse la lumina cu atatu mai virtosu, cá-ce precumu vedemu, incependu dela ocuparea Transilvaniei prin imperialisti, romanii transilvani inca incepu a reesi pe scen'a politica, nu numai cá individi, ci éراسi cá natiune; inse miscarile si faptele lor de atunci se afla pastrate pana acumu mai multu numai in acte secrete, fara care nu poti compune istoria de dómne-ajuta. Not'a comp.

acelea asia numite publice, potea liberu privi ceriulu si numai scen'a si galeriele erau asigurate in contra tempestatiloru. La fiacare teatru se aflá o tabla mare si pompósa, pre care se potea ceti numirea teatrului si sub decursulu produceri fluturá pre acoperementulu edificiului unu stendardu. Internulu teatreloru semená cu celu din ale nóstre. De asupra se intindeau unele síruri de galerie, sub cari se aflau logele ori chiliile pentru ómenii de distinctiune si de auctoritate; acelea loge in teatrele private erau incuiete, éra chiaiea se dá respectiveloru persóne abonate. Apoi urmá parterulu, care se despartia dela scena prin unu grilagiú de feru ori lemn. In teatrele private se aflau in parteru si scaune separate si se numea „Pitt.“ In cele publice nu erau de locu siedimente si se díceau „Yard.“ Spatiulu, in care se aflau spectatorii, éra luminatu prin tortie ori lampe mari, deschise, éra scen'a avea doua policandre grandióse, precumu se vede astadi in biserici. Chorulu musicalu éra fórtu micu si nu stá cá astadi nemediulocitu inaintea scenei, ci in una galeria vis-a-vis de scena. Instrumentele musicali mai usitate erau trompet'a, cornetulu, duósa soiuri de laute si organulu. Publiculu 'si petrecea inaintea inceputului produceri cu cetitu, fumatu*), jocatu in carti, ori mancá mere, nuci — dupa gustu — si bea. Ma si in decursulu produceri se stationau critici, si capacitati, voidu a'si da óresicare védia pre scena, jacéndu pre tapete, ori siedindu pre scaune tocmitu, servindule servitorii lor cu pipe si tabacu.

O larma tripla a chorului nuntiá inceperea produceri. Cortin'a, care ascundea scen'a dinaintea ochiului spectatorului, éra in mediulocu crepata si se tragea pre duóa laturi inderetru. Alte cortine mai mici serveau de coulise. In fundulu scenei in o naltime de vreo 8—10 urme éra unu balconu, care dupa impregiurari servea de feréstra, galeria ori chilia mai inalta, de unde se si rostea adeseori o parte a dialogului; candu nu éra de lipsa, sta acoperitu de o alta cortina. Acoperementulu scenei éra venetu si se numea ceriulu; éra pavimentulu scenei éra coperitu cu rogogine si numai in casuri estraordinari cu tapete. De se producea vreo tragedia, atunci apoi scen'a éra — cu totu dreptulu — imbracata cu negru. Coullisse zugravite si misicatóre nu esistau de locu. Pre o tabla poteau ceti toti, ca ce bucata se produce si unde au spectatorii a se transporta in imaginatiunea lor. Déca éra de lipsa vreo stramutare a locului, apoi érau rogati spectatorii — fiinduca artistii nu se duceau de pre scena — a presupune, cá si cumu a-cestia s'aru fi departatu in unu altu locu. Unu patu aratá, ca scen'a é o chilia de dormitu; o mésa cu papiru si tenta representá unu comptoiru. La representarea de turnuri, muri, grópe si animale, arbori si balauri se intrebuintiau mediulócele cele mai stangace. Usi secrete, cari ducea sub scena, éra inca si atunci

*) In dílele lui Shakespeare cu fumatu??

cunoscute; dar spre a putea aduce atare fintia divina, ori unu spiritiu pre acoperementulu scenei, nu erau in stare poterile machinistiloru. Pretiurile de intratu erau diferite, era inse mesurate camu dupa rangulu si pretiulu piesei. Producerea se incepea la 3 ore d. a. Sabesiu, 15. Maiu 1869. Barcianu.

Bibliograficu.

Unulu dintre acei rari barbati germani de positiune eminenta in statu, carii in orele loru libere se ocupa si cu studiulu limbei si alu literaturii romanesce, avu bunatate a ne reflecta in dilele acestea din tuscululu seu dela Vien'a la unele opuri, a caroru cunoscere mai de aprópe se póte recomanda cu totu dreptulu istoriciloru si filologiloru nostrii. Acelea opuri sunt:

Fröhner, despre column'a lui Traianu.

Itinerariulu eruditiloru franci Henry et Dautmet despre Macedoni'a. Se presupune, ca acésta carte s'ar afla in bibliotec'a din Bucuresci; noi inse in momentele de fatia nu scimu se damu informatiune despre acésta. Fiinduc'a acei scriitori publica una multime de nume propria, de persóne si locuri, se crede, ca prin acelea s'ar putea da in urm'a limbei tracicé, despre carii unii eruditi supunu, ca ar fi fostu de origine omogena cu a daciloru.

Istori'a lui Traianu si a guerelor dacice de Dirauer, 219 pagine. Auctoriulu acestui opu castigase unele suplemente interesante, parte din Paris, parte din Kiel. — Acelasi barbatu de statu abonatu fiindu atatu la „Archivulu“ dlui T. Cipariu, catu si la „Transilvani'a“ asociatiunei nóstre, si vedindu din ambele acestea foi, ca productele literarie se inmultiescu in limb'a romanésca din anu in anu, recomanda cu totu adinsulu literatiloru romani, ca se nu lipsésca a face cunoscute acelea producte literarie si publiculu germanu in vreuna fóia literaria si científica germana. Acestu consiliu demnu de unu barbatu erudit, inaltiatu mai pre susu de tóte micle rivalitati nationali din dilele nóstre, noi ilu primimu cu placere atatu mai mare, cu catu suntemu convinsi. ca de si sciintiele si artele alungate dintre noi prin fatalitatea secoliloru s'au re'ntorsu in sinulu nostru mai tardiu, decatu la popórale apusane si meridionali, totusi ne bucuramu si noi de mai multe producte ale spiritulu, care ne facu onóre. Afara de acésta este datorinti'a nóstra a ne presenta inaintea popóraloru mai naintate, pe acelu gradu alu culturei, pre care ne aflamu, éra nu pre acelu coprinsu de ecs. in nesce itineraria vechi, superficiali si prea adesea scrise cu multa preocupatiune si chiaru patima. Abia sunt patru luni de dile, de candu unu barbatu totu germanu din clasa literatiloru, ne intrebá cu destula curiositate, déca „in principatele romanesce se afla undeva vreunu gimnasiu*); éra altulu, unu germanu din Boemi'a, carele

calatorise prin Serbi'a si Munteni'a, venindu la Bucuresci, vedendu si in acea capitala ostasi, intrebá éra, déca ostasii romani se eesercitéza vreodata in arme, éra in casu de asia, déca limb'a de comanda este rusésca séu turcésca*). Acésta se intemplá in 18. Iuniu a. c. Amu putea cita ecsemple cu miile spre a proba, ca noi insine suntemu datori a ne face cunoscuti Europei luminate pe tóte calile batute si de alte popóra si natiuni, cate se afla in pusetiune analóga cu a nóstra.

Ne tienemu de una datorintia placuta de a enu-mera si cu acésta ocaziune esírea mai multoru producte, parte scientifique, parte literarie si artistice in limb'a nóstra, pentruc'a si lectorii acestei foi se aiba cunoscintia de acelea, si éra doritorii de a le avé se si-le castige pre calea librariiloru, séu cumu voru sci.

Diariulu „Adunarea nationala“ arata esírea urmatórieloru opuri:

Anuariulu I-iu alu scólei normale pentru investiatori, de directorele ei dn. Gr. Melidonu.

Dn. Constandiniu, profesoriu de arme la societatea de gimnastica, arme si dare la semnu, puse sub presa unu escelente tratatu pentru manuirea floretei. Se póte abona la acésta opera in localulu societatié serile.

Aflamu ca eminentele compositorii si fostu capu orchestrei operei nóstre in 1868, dn. Sulzer, scrie o opera pe arii nationale romane.

Surise si suspine. Poesii de Ioanu Ganescu. Editoriu M. Drincénu. Craiov'a, tipografi'a nationale T. Macinca si I. Samitca 1869. Pretiulu 7 sfanti. La acestu opusioru „Adun. nat.“ reflectéza: Éta o carte frumosu imprimata. Amu voi se dicemu, ca e si de unu fondu in raportu cu impresiunea. Suntu multe versuri bune, dar de puçina poesia amu datu pana acumu. Ceea ce ne-a mai placutu din asta opera, e satir'a intitulata acatistu; aceea care ne a desplacutu mai multu este: calatori'a cocóneloru in strainatate, plina de trivialitati. Vomu avea a reveni asupra acestei carti cu mai multa detienere in articulu nostru de misicarea literaria semestrale a anului 1869.

Mam'a lui Dumnedieu, modelulu si aparatórea tuturor crestineloru, de parintele Ioanu Petru dela Cruce, pasionatu misionariu apostolicu, si de Const. Borcénu, profes. in Bucuresci. Imprimeri'a Michaiescu

dupa numirea francésca licea, de cate 7 clase, optu gimnasia mici, 2 facultati de drepturi in Bucuresci si Iasi, 2 facultati de litere, care la noi se dicu de filosofia, 1 scóla de medicina, cursu de 4 ani, 1 scóla militaria, cursu de 4 ani, optu seminaria preotiesci, duóa scóla comerciali, 1 scóla agronomica cu unu internatu la s. Panteleimonu langa Bucuresci, alt'a nóua la Craiova, scóle primarie (normali) pe la orasie, la duoa mii scolutie elementarie séu comunali, mai multe pensionate si scóle de fetitie pe la orasie. Afara de acésta in Parisu studiaza pe fiacare anu 3 à 4 sute teneri moldavo-romani, alti 100 à 150 in Itali'a si Germani'a.

Not'a Red.

*) In Moldavo-Romani'a se afla: siese gimnasia mari, séu

*) Totulu este romanesce.

si Vaidescu, 1869. Publicarea acestei carticele in Bucuresci produse in Romani'a impresiuni fórte diferite, dupa diferitele clase de ómeni, mania, despretiu, ironia, satira. „Adun. nat.“ dice: Dice parintele Ioanu Petru in prefaci'a acestei carticele, ca o face intr'adinsu pentru Romani'a. Nu atatu pentru Romani'a, catu pentru romancutiile cresente prin scólele conduse de maici catolice. Carticic'a parintelui Ioanu Petru este o opera de propaganda religiósá, si mai alesu insinuat'a doctrina catolica a immaculatei conceptiuni.

Manualulu constructiunei si intretínerei drumuriloru, coprindendu metodele cele mai bune si economice pentru infiintiarea sioseleloru si poduriloru, impreuna cu legile si regulamentele, ce privescu acésta materia, de I. Iorceanu, ingineriu in corpulu de poduri si siosele. Doua brosiure, un'a de testu si alt'a de planuri. Tipografi'a asociatiloru. Bucuresci 1869. La acésta carte se observa: Éta un'a din acele carti, cumu ar fi fostu de doritu se faca directorii vericarui serviciu. Nu ne indoimu, cà o adoua editiune va coprinde si nouale legi pentru politiea drumuriloru etc. prezentate de curendu in desbaterea camerei.

Din diariulu „Traianu“ scótemu acesteá opuri:

AGRICULTUR'A ROMANA

din judetiulu Mehedinti, de Iuonu Ionescu.

Bucuresci, Imprimeri'a Statului 1868, in 8° pag. 722.

La acésta carte red. reflectéza:

„Acésta opera, esita la lumina d'abia de vr'o doua luni, de si pe titlulu ei figuréza anulu 68, forméza alu douilea volume din marea colectiune statistico-agricola, proiectata de catra Iuonu Ionescu sub auspiciile ministeriului lucrariloru publice, si din care aparuse dejá de mai nainte inca in 1866 o interesanta monografia asupr'a districtului Dorohoiu.

Cartea intréga se imparte in dóua parti: studiulu statisticu si studiulu agricolu alu judetiului.

In partea d'anteiu autorulu studiéza cifrele relative la teritoriu, la poporatiune, la finantie, la date judiciare, la instructiunea publica, la cultu si la armata.

Capitolulu, in care dn. Iuonu Ionescu demonstra usurpatiunea hotariului romanu din partea Banatului de catra guvernulu austriacu, fiindu de o importantia politica estrema, vomu profita de prim'a ocasiune pentru a'lu reproduce in colónele diariului nostru.“

Partea a dóu'a, care analiséza conditiunile agricole ale districtului, plasa dupa plasa si satu dupa satu, presenta o multíme de particularitati, importante nu numai pentru unu agronomu, ci in genere pentru ori-cine doresce se cunósca mai de aprópe tíer'a si poporulu Romaniei.

Au esitu de subtu tipariulu lucratoriloru asociati anteia parte din

TRAIANID'A.

Poema epica de Dimitrie Bolintineanu. Se afla de vendiare numai le biuroulu gazetei „Albin'a Pindului“ in pasagiulu romanu. Pretiulu 3 sfanti.

CRONIC'A HUSILORU SI A EPISCOPIEI CU ASEMENEA NUMIRE.

dupre documentele episcopiei si alte monumente ale tíerei, scrisa de episc. Dunarei de diosu I. Melchisedecu. Bucuresci, tipografi'a C. A. Rosetti, 1869, in 8. pag. IX (prefatia), 463 (testulu), 176 (apendice) si VI nenumerate. Cu unu portretu si unu planu topograficu.

„Intru catu ne aducemu aminte, acést'a este adou'a carte asupra trecutului unui orasiu romanu.

Prin unu capriciu ciudatu, pe candu Bucurescii si Iasiu, Galatii si Brail'a, capitalele si porturile antice ale tíerei, nu'si au gasitu pana acum nici unu croniciariu, svera musa a istoriei a visitatu, la doue capete ale Romaniei, doue tergusióre, pe cari rare ori le mentionéza chiaru cartile geografice.

Campulungulu posede de multu unu istoricu in doue volume in persón'a dlui C. D. Aricescu.

Husiulu, la rendulu seu, ni se presenta astadi cu o cronica, care, daca nu prin altu ceva, celu puçinu prin grosime, intrece totu ce s'a lucratu pana acum pe campulu istoriei romane.“

Totu in acestu diariu urméza apoi in patru Nri una critica destulu de aspra asupra acestui opu.

Totu in „Traianu“ dela Nr. 7 inainte se publica una serie de acte inedite, traduse din limb'a polóna. La acésta publicatiune „Tr.“ permite acesteá:

Acte din vechíle archive ale regatului polonu, relative la epoc'a lui Mihaiu vitézulu.

„Aceleste acte se afla astadi in originalu in bibliotec'a de curendu repausatului comite Dzialynsk la Kornik in Posnani'a. De aci le copiaramu la anulu 1860. Le publicamu acumu pentru anteia óra, atatu in limb'a originala, catu si in traducere romana. Ele luminéza o parte obscura din epoc'a cea mai gloriósá a istoriei romane. Note vomu adauge prea puçine, Promitemu insa vreo cativa articoli istorici la urma, intemeiati pe aceste documente.

Copi'a acestoru acte istorice interesante se afla in colectiunea de documente istorice a d-lui dr. Alecsandru Ilarianu Papiu, facuta cu mari spese si intre greutati, de care numai aceia 'si potu face idea, carii s'au incercatu vreodata a implini macaru numai cate una lacuna istorica mai insemnata.*) Traducerea ecsacta se face prin dn. Hasdeu.

*) De nu ne insielamu, colectiunea istorica a dlui Papiu ilu costa preste patru mii de galbini. Biue se insemnamu: Dn. Papiu nu este nici proprietariu mare, nici speculantu mare, ci este simplemente unulu dintre eruditii natiunei romanesci. Cu tóte acesteá barbatii de meritele lui Papiu sunt tractati in dílele nóstre asia, precumu vediuramu de ecs. in „Trompet'a Carpat.“ Nr. 709 din a. c. Nimicu nou sub sóre.

Totu in „Traianu“ se publica cateva documente culesse de dn. Hasdeu in calatori'a sa prin Serbi'a, Ungari'a, Austri'a, Boemi'a, Bavari'a si Franci'a.

In acelasi diariu Nr. 16 se incunoscintiaza si esirea unei carti de coprinsu igienicu si statisticu, pe care o recomandam cu totuadinsulu intregului publicu romanescu, carele póte citi si scie se cugete. Acea carte este:

Servitiulu sanitariu alu comunei Bucuresci. Raportu generalu pe a. 1868 de dr. I. Felix, medicu chefu alu comunei.

Ne vomu re'ntórce neaparatu la acestu opusculu de mare folosu. Pana atunci mai reflectam inca numai la prea interesantele date statistice, care au esitu in „Neue freie Presse“ din 11. Iuniu a. c. despre mortalitatea din Ungari'a si Transilvani'a.

Conservarea sanetatei ómenilor nascuti, prin urmare preintempnarea pre catu numai se póte, a

toturoru causeloru de morburi; coregerea rasei, adica ingrijirea stricta, pentrucá se se inultiésca casatoriile intre parechi de ómeni sanetosi; nutrirea generatiuniloru tenere cu bucate bune si curate; sever'a infrenare a loru dela vitiuri ruinatorie de sanetate, sunt totu atatea conditiuni imperative ale conservarei si infflorirei oricarui poporu. Cu catu unu poporu (buna óra cá si alu nostru) este mai supusu la totu felulu de pericule amerintiatórie de viéti'a nationale, cu atatu este mai mare si obligatiunea sacerdotiloru sei (a intielegentiei) de a propaga din casa in casa, din omu in omu regulele sanetatei. Tóte popórale europene au inceputu a se petrunde succesive de acestu mare adevveru. La tóte popórale se audu voci fulgeratórie asupra „cutaroru generatiuni desfrenate, destramate, scrofulóse, venerice, scarnave, scarbóse, demne numai de a face din ele cartusie de tunuri, séu a gunoi agrii cu cadavrele loru.“

Asecurare pe viéti'a.

(Continuare din Nr. 12).

TARIFA DE PREMII

pentru asecuratiuni de capitale pe casulu mortii, car sunt de-a se platí, déca móre persón'a asecurata in timpu de ani defipti.

Capitalu 1000 fr.

Etatea asecur.	Ani de asecuratiune				Etatea asecur.	Ani de asecuratiune			
	5		10			5		10	
	sum'a premiiloru anuale					sum'a premiiloru anuale			
	fr.	cr.	fr.	cr.		fr.	cr.	fr.	cr.
20	10	08	10	40	41	15	23	16	91
21	10	19	10	50	42	15	75	17	75
22	10	29	10	71	43	16	49	18	59
23	10	50	10	82	44	17	33	19	64
24	10	61	11	03	45	18	17	20	79
25	10	82	11	24	46	19	22	21	95
26	10	92	11	45	47	20	27	23	31
27	11	13	11	66	48	21	42	24	68
28	11	34	11	76	49	22	68	26	25
29	11	55	12	08	50	24	15	27	93
30	11	76	12	29	51	25	62	29	82
31	11	97	12	60	52	27	30	31	82
32	12	29	12	81	53	29	09	34	02
33	12	50	13	13	54	30	98	36	33
34	12	71	13	44	55	33	18	38	96
35	13	02	13	76	56	35	39	41	69
36	13	34	14	18	57	37	91	44	84
37	13	65	14	60	58	40	74	48	09
38	13	97	15	02	59	43	79	51	77
39	14	28	15	54	60	47	04	55	76
40	14	70	16	28	—	—	—	—	—

Pentru timpu mai lungu de asecuratiune se com-puta premiele din casu in casu.

TARIFA DE PREMII

pentru asecuratiune de capitale pe casulu mortii dupa dóua vieti, de platitu supravietuitoriuului la mórtea unui asecuratu.

Capitalu 1100 fr.

Etatea unui altui asecuratu		Premiulu anualu		Etatea unui altui asecuratu		Premiulu anualu		
		fr.	cr.			fr.	cr.	
20	20	26	87	35	35	41	01	
	25	28	72		40	43	95	
	30	31	14		45	49	28	
	35	34	15		50	54	81	
	40	37	98		55	65	09	
	45	43	07		60	81	97	
	50	50	35		65	98	65	
25	55	61	79	40	40	46	86	
	60	77	60		45	51	91	
	65	94	77		50	57	82	
	25	25	29		88	55	67	03
		30	32		89	60	84	10
35		35	70	65	100	59		
30	40	39	58	45	45	53	94	
	45	44	33		50	60	82	
	50	51	51		55	69	94	
	55	62	86		60	86	63	
	60	78	77		65	102	15	
	65	95	55		50	50	63	93
30	30	38	32	55		74	02	
	35	39	10	60		89	24	
	40	41	81	65	105	25		
	45	47	34	55	55	79	54	
	50	53	16		60	95	74	
55	64	02	60	65	111	85		
60	80	42		60	105	44		
65	97	30	65	121	84			
30	65	97	30	65	65	182	31	

Premiile pentru etatile aici neevidente, cumu si platirea in rate de o diumatate séu patrariu de anu, séu de o luna se com-puta din casu in casu. (Va urma).

Statutele societății „Romanismul*“

CAPITOLUL I.

Despre societate.

Art. 1. Se constituie în București o societate sub numele de „Romanismul.“

Art. 2. Scopul societății este susținerea și înflorirea „Romanismului.“

Art. 3. Metodele pentru atingerea scopului societății sunt: a) Intruniri; b) conversațiuni; c) lecturi și disertațiuni; d) adunare de literatură populară șcl.

Art. 4. Societatea, dispunându de fonduri, va trimite din sinele său, în părțile locuite de români, membrii însărcinați pentru realizarea celorlalte în art. 3.

CAPITOLUL II,

Despre membrii.

Art. 5. Totu românul poate deveni membru al societății.

Art. 6. Membrii societății sunt: a) Activi; b) onorifici; c) corespondenți. Membrii activi sunt aceia, cari participă directu la adunările societății și la ori ce lucrare și sarcină a ei.

Membrii onorifici, cărora societatea le confere acestu titlu în urm'a serviciilor recunoscute de ea; și corespondenți, cari țin corespondența în interesul societății.

Art. VII. Verice persoană voiesce a face parte din societate trebuie să fie propusă comitetului de unu din membrii.

Admisiunea sa se face în adunarea societății prin majoritatea absolută de voturi a membrilor preșinți.

CAPITOLUL III.

Despre fonduri.

Art. 8. Fondurile societății constau: a) Din taxele răspuse de membrii societății; b) din diverse donuri, ce voru încurge în cas'a societății din bunăvoința a amicilor romanismului.

Art. 9. Taxa ordinară a fiacărui membru este de lei douăzeci și patru (24) pe anu, răspunsă în rate lunare său trimestriale.

Art. 10. Președinților de onoare, vicepreședinților de onoare și membrilor de onoare le rămâne facultatea de a contribui la fondurile societății cu câtu le dicteza patriotismul.

CAPITOLUL IV.

Despre ședinție.

Art. 11. Bibliotecă, diurnalele, cabinetul de lectură, ședințiile comitetului și ale societății se voru ține în localul ei.

Art. 12. Președintele convocă adunarea societății la fiacare diumată de luna. La casu de trebuință se poate convocă și în ședinție eștraordinară.

Art. 13. Președintele deschide adunarea printr'o dare de șema, în numele comitetului, despre lucrarea, ștarea și progresul societății.

Art. 14. Decisiunile adunării se iau prin majoritatea absolută de votu a membrilor preșinți.

Art. 15. Membrii absinți se considera că învoiesc cu decisiunile adunării.

Art. 16. Atribuțiunile adunării societății sunt: a) Alegerea comitetului prin votu secretu; b) eșaminarea șocotelor pe fiacare trimestru; c) alegerea comisiunilor necesare; d) votarea bușgetului; e) numirea președinților și vicepreședinților de onoare, membrilor onorifici și corespondenți; f) decisiunea asupra propunerilor făcute de comitetu, relativu la orice medii, prin care s'aru puté ajunge scopul societății.

CAPITOLUL V.

Despre comitetu.

Art. 17. Comitetul societății se compune numai din membri ai societății și anume din 9 membri: unu președinte, doi vicepreședinți, trei secretari, unu casieriu și doi membrii.

Art. 18. Comitetul poate avé subcomitete în părțile locuite de români.

Art. 19. Președintele comitetului preșida și adunările societății.

Art. 20. Comitetul se alege pe unu anu. Membrii potu fi realesi.

Art. 21. Președintele convocă comitetul odată pe șeptemana; cerendu trebuința, 'lu poate convocă și de mai multe ori.

Art. 22. Comitetul reprezintă societatea în afară; îngrijesce de averea societății, de observarea ștatutelor și eșcuta decisiunile adunării.

Art. 23. Tóte charthiele, în numele societății și ale comitetului, au să fie șubșcrise de președinte și de unu secretariu.

CAPITOLUL IV.

Dispozițiuni generale.

Art. 24. Societatea începe anulul său dela 24 Ianuariu.

Art. 25. Titlul și scopul societății nu se potu șimbă nici odată, fara deșființarea înșeși a societății.

Art. 26. Modificațiuni în ștatute nu se potu face, decatu fiindu preșinți două treimi din numerulu totalu al membrilor și numai cu majoritatea de votu a două treimi dintr'aceștia. O asemenea propunere trebuie șubșcrisă de trei membrii și susținută de alți cinci.

Art. 27. Adunarea va avé unu regulamentu, dupa care au a fi conduse deșbaterile adunării în ședințiile ordinare și eștraordinare.

Art. 28. Candu fondurile societății se voru urca la șum'a de peste 50 galbeni, comitetul va luá măsurile ce va crede nemerite pentru fructificare.

Art. 29. La casu de deșoluciune a societății,

*) Suntemu poștiti a reproduce ștatutele aceștia în „Tranșilvani'a," ceea ce și facemu cu tóta placerea.

fondurile sale se voru imparti cá ajutoriu egalu la studentii romani fara midiulóce din tóte provinciile romane.

Aceste statute s'au votatu in adunarea generale a societatiei dela 23. Februaru 1869.

Presiedinte: Ioanu A. Bratescu.

Secretari: G. Dem. Teodorescu. G. Comsia.

Regulamentulu societatiei „Romanismulu.“

CAPITOLULU I.

Comitetulu.

Art. 1. La finea fiacarui anu comitetulu, pein presiedintele seu, face o dare de sém'a societatiei despre starea si progresulu ei in decursulu anului.

Art. 2. Societatea numesce imediatu o comisiune, care se verifice lucrarile comitetului si care va presentá catu mai curendu raportulu seu opinandu.

Art. 3. Dupa presentarea raportului comisiunei verificátore, comitetulu 'si da in corpore demisiunea si societatea, prin aclamatiune, 'si alege unu birou provisoriu, sub auspiciile caruia se va procede la alegerea comitetului definitivu.

Art. 4. Alegerea comitetului se face prin votu secretu, conformu art. 16 al. a) si art. 17 din statute. La casu de a nu intruni candidatii maioritaea absoluta de voturi, se procede la a dou'a votare, in care va avé valóre si maioritaea relativa; la casu de paritate se va face tragere la sorti.

Art. 5. Comitétulu va ingriji de sal'a, fondurile si mobilele societatiei; va tîné corespondintia in numele societatiei; va luá tóte mesurile ce va crede de cuviintia pentru prosperarea societatiei si le va supune aprobatiunii ei; in fine elu ingrijesce de biblioteca si indeplinesce tóte celelalte atribuite, acordate lui prin statute.

Art. 6. Presiedintele, in numele comitetului, da in cunoscintia societatiei dispositiunile ce comitetulu a crediutu de cuviintia a luá, espuindu si motivele care l'au decisu la acést'a.

Art. 7. Presiedintele conduce lucrarile comitetului si, in numele lui, esecuta decisiunile luate de societate; convóca adunarile generale ale societatiei, precumu si pe cele extraordinarie, conformu art. 12 din statute; anuntia, in unire cu comitetulu, si serile pentru lectura, convorbiri literarie etc.

Art. 8. Prasiiedintele conduce discutiunile societatiei, — anuntia si deschide siedintiele, — anuntia ordinea dilei, — pazesce ordinea in discutiune, dandu cuventulu dupa ordinea inscrierii, — chiama pe oratore la cestiune, déca se abate, — póte chiaru luá cuventulu, consultandu societatea, dupa ce mai anteu l'a chiamata de trei ori la cestiune.

Art. 9. In lips'a presiedintelui, functiunile sale se indeplinescu de vicepresiedinte.

Art. 10. Secretarii, in tempulu siedintielorn, nóteza pe cei carii ceru cuventulu, facu apelulu nomi-

nale, redactéza sumarele societatiei, controléza voturile, tînu archiv'a si in fine tóta cancelari'a societatiei.

Art. 11. Casieriulu stringe cotisatiunea dela membrii activi, conformu statuteloru, primesce contributiunile binevolente ale membriloru onorifici si tóte donatiunile facute societatiei. — Elu liberéza fiacarui membru o cuitantia cu matea de plat'a rateloru. — Elu administra acésta avere sub controlulu comitetului si in specialu sub alu presiedintelui.

Art. 12. Casieriulu nu póte liberá nici o suma, fara espres'a autorisatiune prealabile a comitetului.

Art. 13. Casieriulu da séma comitetului la finele fiacarei luni despre starea casei societatiei, ér' comitetulu la finele fiacarui trimestru o va espune adunarii.

Art. 14. Casieriulu pune la dispositi'a comitetului sumele de care va avé necesitate, pentru cari va primi o cuitantia in regula.

Art. 15. Membrulu, care nu'si va acuitá cotisatiunea in decursu de trei luni succesive, dupa trei invitatiuni din partea casieriului, se va considerá cá demisionatu.

Art. 16. Casieriulu va tîné registre, dosare etc. in regula, pentru lucrarile ce'lu privescu.

CAPITOLULU II.

Siedintiele societatiei.

Art. 17. Siedintiele societatiei suntu publice.

Art. 18. Siedintiele ordinare ale societatiei se voru tîné sambata sér'a séu in ajunulu celei mai apropiate duminece serbatori, dupa 1-a si a 15-a dí a fiacarei luni, dela 7 óre sér'a inainte; éra cele extraordinare ori candu comitetulu va gasi de cuviintia.

Art. 19. Societatea, afara de adunarile generale, are si siedintie simple de lectura si convorbiri, cari voru fi supuse la aceeași disciplina.

Art. 20. Siedintiele adunariloru generale nu se potu tîné, de nu voru fi presenti celu puçina a patr'a parte din membrii activi, éra cele de lectura si convorbiri se potu tîné cu ori cati membrii voru fi.

Art. 21. Asupr'a votului datu intr'o cestiune nu se póte reveni.

CAPITOLULU III.

Despre discutiuni.

Art. 22. Orice oratoru nu póte luá cuventulu decatu de doue ori in aceeași cestiune, éra a trei'a óra numai cu consimtiementulu adunarii.

Art. 23. Oratoriulu nu se póte adresá decatu catra societate séu catra birou.

Art. 24. Cestiunile personale si interruptiunile in discutiune suntu cu totulu interdise.

Art. 25. Cestiunile de regulamentu au precadere asupr'a ori caroru alte cestiuni; acést'a inse numai pentru o singura data in aceeași cestiune.

Art. 26. Membrii corespondinti si onorifici, fiindu presenti in adunare, potu avé votu numai deliberativu.

Art. 27. Candu unu membru va cere inchiderea

discutiunii si va fi sustinutu si de alti 5, presedintele va consultá adunarea si, dupa ce va dá cuventulu pro si contra, de se va cere, o va pune la votu.

Art. 28. Ordinea dilei nu se póte interverti decatu cu consimtiementulu adunarii.

Art. 29. Orice propunere in cestiuni de administrare se va face in scrisu la birou de minimum 3 membrii. Autoriulu are celu dinteu cuventulu spre a'si o desvoltá.

Art. 30. Orice cestiune, pentru a se tratá in sinulu societatiei cá disertatiune séu cá convorbire, se va anuntia celu puçinu c'o septemana inaintea comitetului, care va opiná de trebue séu nu se se trateze in adunare. Comitetulu va presentá unu raportu asupra cestiunii. — Cestiunile respinse au dreptu de apelu la adunare.

Art. 31. Cestiunile primite de comitetu se anuntia in ordinea presentarii lor.

CAPITOLULU IV.

Budgetulu.

Art. 32. Societatea are unu budgetu alu seu, conformu statutelor, pentru cheltueli, care se va face pe trimestru, elaboratu de comitetu si supusu aprobarii societatiei, conform art. 16 din statute.

CAPITOLULU V.

Votarea.

Art. 33. votarea in generalu se face prin sculare si siedere; votarea prin scrutinu secretu are locu in casurile decise priu statute si regulamentu si ori candu societatea va gasi de cuviintia, dupa propunerea a 5 membrii. votarea prin apelu nominalu se face candu 7 membrii voru cere-o.

CAPITOLULU VI.

Membrii.

Art. 34. Admisiunea membriloru se face, conformu statutelor; — pronuntiarea societatiei se face priu votu secretu, dupa ce mai anteu i se va fi datu in cunoscentia cu o septemana celu puçinu inainte.

Art. 35. Esclusiunea unui membru, care nu s'ar conformá statutelor si regulamentului, se va face dupa propunerea a 5 membrii si dupa ce mai anteu se va fi incunoscentiatu comitetului si societatiei cu o septemana inainte. Nici o discutiune nu va avé locu; votulu si siedintia suntu secrete.

Art. 36. Orice adausu séu scótere de articole din acestu regulamentu nu se póte face decatu printr'o propunere de 5 membrii si adoptata de maioritata absoluta a membriloru presenti.

Acestu regulamentu s'a votatu in adunarea generala dela 29. Martie a societatiei,

Presiedinte: Ioanu A. Bratescu.

Secretarii: G. D. Teodorescu. G. Comsia. Ioanu R. Petricu.

C l i o.

Series Vajvodarum Transilvaniae.

(Fine).

- 1531 Stephanus Bathori Vajvoda et Comes Siculorum Zapolianus.
 1531 Stephanus Bathori de Somlyo Vajvoda Transilvaniae Joannis I. C. D. T. IV.
 1531 Hieronimus Laski Vajvoda et Siculorum Comes. Vide Eder in Simig. N. 7. hic idem 1532 et 1533.
 1531 Stephanus Bathori Vajvoda et Comes Siculorum. Vide Eder in Simig. N. 7. hic idem 1533.
 1532 Stephanus Bathori Vajvoda et Comes Siculorum. Suppl. C. D. T. VI.
 1534 Stephanus Bathori Vajvoda. Szeredai „Series Episcoporum.“
 1534 Franciscus de Kend Vice-Vajvoda et Vice-Comes Siculorum. S. C. D. T. VI.
 1534 Stephanus Májlád Vajvoda et Comes Siculorum.
 1534 Stephanus Májlád Vajvoda. Vide Eder in Simig. Vide Vájdei Sed. Sz. Város.
 1535 Stephanus Májlád Vajvoda et Comes Siculorum. Szeredai „Not. Capit. Alb.“
 1535 Stephanus Májlád Vajvoda et Comes Siculorum. Cod. D. Tomo IV.
 1535 Stephanus Májlád Vajvoda et Comes Siculorum. Suppl. C. D. T. VI.
 1536 Stephanus Májlád Vajvoda et Comes Siculorum. Cod. D. Tomo IV.
 1536 Vixit sed non erat amplius Vice-Vajvoda Franciscus de Kend. S. C. D. T. VI.
 1537 Stephanus Májláth Vajvoda et Comes Siculorum. Suppl. C. D. T. VI.
 1537 Ladislaus Micola Vice-Vajvoda et Vice-Comes Siculorum.
 1537 Stephanus Májlád Vajvoda et Comes Siculorum. C. D. Tomo IV.
 1438 Stephanus Májlád Vajvoda et Comes Siculorum. Suppl. C. D. T. VI.
 1539 Stephanus Májlád Vajvoda et Comes Siculorum. Vide Talmács.
 1539 Emericus Balassa Vajvoda et Comes Siculorum. Suppl. C. D. T. VI.
 1539 Emericus Balassa Vajvoda et Comes Siculorum. Vide Vajda.
 1539 Stephanus Májlád Vajvoda et Comes Siculorum. Suppl. C. D. T. VI.
 1539 Stephanus Maylad et Emericus Balassa Vajvoda. S. C. D. T. VI.
 1539 Ladislaus Micola Vice-Vajvoda et Vice-Comes Siculorum. Suppl. C. D. T. VI.
 1540 Stephanus Májlád Vajv. Vide Kis-Czegh.
 Post mortem Ioannis I. videtur cessasse dignitas Vajvodae, nam hoc anno (1540) Stephanus Majlad & Emericus Balassa Regni Capitanei. Vide Cibinienses & vide Capitanei Regni.
 1540 Stephanus Maylad Capitaneus Generalis Transilvaniae. S. C. D. T. VI.
 1540 Stephanus Maylad Vajvoda. Reg. Arch. T. II.
 1540 Stephanus Maylad Capitan. Reg. Gralis Arch. T. II.
 1541 Stephanus Maylad Vajv. & Com. Siculor. S. C. D. T. VI.
 1541 Stephanus Maylad Capitan. generalis Trans. S. C. D. T. VI.
 1541 Stephanus Maylad Vide Fogaras.
 1541 Frater Georgius Locumtenens. C. D. T. IV.
 1542 „ „ „ C. D. T. IV.
 1542 Ladislaus Micola Vice-Locumtenens. S. C. D. T. VI.
 1543 Frater Georgius Locumtenens. C. D. T. IV.
 1543 Ladislaus Micola Vice-Locumtenens. Reg. Arch. T. II.
 1544 Frater Georgius Locumtenens. S. C. D. T. VI.
 1545 Stephanus Maylad Capit. gralis Trans. S. C. D. T. VI.
 1546 Petrus Petrovics Locumtenens. S. C. D. T. VI.
 1546 Frater Georgius Locumtenens. C. D. T. IV.
 1547 „ „ „ C. D. T. IV.

- 1547 Jacobus Vajvoda de Abrudbánya. Vide Kricsor. Comit. Zarand.
 1548 Frater Georgius Locumtenens. S. C. D. T. VI.
 1549 " " " " S. C. D. T. VI.
 1549 Ladislaus "Nicola Vice-Locumt. & Vice-Jud. gral. ibid.
 1550 Petrus Petrovics de Suraklyn Locumtenens. C. D. T. IV.
 1550 Frater Georgius Locumtenens. C. D. T. IV.
 1551 Castaldus Joannes Generalis Capitaneus. S. C. D. T. VII.
 1552 " " " " S. C. D. T. VII.
 1552 Munus Vajvodae initio vacavit, dein Andreas Bathori. Vide Eder in Schaeseo.
 1552 Andreas Bathori fit Vajvoda & Comes Siculor. Vide Szirmai Szathmár I.
 1553 Andreas de Bathor Vajvoda & Comes Siculorum. C. D. T. IV.
 1553 Andreas de Bathor Vajvoda & Comes Siculorum Szeredai „Not. Cap. Alb.“
 1553 Andreas de Bathor Vajvoda & Comes Siculorum. S. C. D. T. VII.
 1553 Andreas de Bathor resignat Vajvodatui. Vide Szirmai Szathmár I.
 1553 Andreas de Bathor vocatur alias Vajvoda. S. C. D. T. VII.
 1553 Stephanus Dobo fit. Vajvoda. C. D. T. IV.
 1553 Stephanus Dobo Vajvoda. Reg. Arch. T. II.
 1553 Franciscus Kendi de Szentivány & Stephanus Dobo de Ruzska Vajvodae & Comites Siculorum. C. D. T. IV.
 1553 Franciscus Kendi & Stephanus Dobo Vajv. & Com. Siculor. C. D. T. VII.
 1553 Franciscus de Sz. Ivány & Stephanus Dobo de Ruzska. Vide Katona & Fogaras.
 1654 Idem Vajvodae. C. D. T. IV.
 1554 Franciscus Kendi & Stephanus Dobo Vajv. & Com. Siculor. S. C. D. T. VII.
 1554 Franciscus Kendi & Stephanus Dobo. Reg. Arch. T. II.
 1555 " " " " " " " " T. I.
 1555 " " " " " etc. S. C. D. T. VII.
 1555 Franciscus Kendi de Szentivány & Stephanus Dobo de Ruzska Vajvodae Transilvaniae & Comites Sicul. C. D. T. V.
 1555 Franciscus Kendi Vajvoda. Reg. Arch. T. III. {
 1555 Dominicus Dobo de Ruzska Vice-Vajvoda ibid. }
 1555 Franciscus Kendi de Sz. Ivány & Steph. Dobo de Ruzska Vajvodae & Comites Siculorum. Vide Szeredai. „Not. Capit. alb.“
 1556 Idem Vajvodae. C. D. T. V.
 1558 " " " " " " " "
 1573 Stephanus Bathori. Vide Saxones.

De Vajvodis Transilvaniae eorumque auctoritate vide Fejér C. D. T. X. Vol. VI. Praefationis p. 14.

In editione Mossotiana (a. 1585) Corporis Juris Hungarici p. 746 habetur formula juramenti Vajvodae Transilvani & Siculorum Comitibus.

Series Vajvodarum, habetur in Calendario majori Titulari pro anno 1782. Cibinii in 8° p. 119. — Detto habetur etiam in libro Josephi Grossig Tabellae Chronologiae 1806. Posenii in folio, et quidem ex Literalibus archivi secreti aulici.

Series Vajvodarum & Ducum Transilvaniae habetur apud Fassing „Nova Dacia“ P. III. p. 104 usque 168.

De a. 1783 est apud Com. Jos. Kemény Danielis Kornides Series Vajvodarum Transilvaniae in ms. inter Originalia.

Vajvodae Transilvano competebant 200 boves, Vice-Vajvodae vero 100 boves ex illis bobus, quos siculi Regibus Hungariae praestare debebant. Vide Pray Dissert. p. 125.

Vajvoda olim ordinarius Regni Index. — Ejus olim potestas in Judicialibus. — Vide Kereszturi. Introd. ad Normal. Constit. II. p. 2 & 11.

Clastrum Franciscanorum in Kesztel (in Hungaria) fundatum fuisse a Stephano Vajvoda Transilvaniae scribit Petrus

Pazmán in appendice II. ad acta Synod. dioecesis p. 118 sed quo anno? id non indigitatur.

De Mathia Veréb Vajvoda Transilvaniae in Vereboly — Comitatus Nograd tumulato. Vide Mortari Nograd Vármege I. pag. 299.

Az Erdélyi Vajdák Zonuki Grofságukról in „Nemzeti Társalkodó“ 1830 p. 105, 172, 197, 204, 297 & 305.

Series Vajvodarum & Ducum Transilvaniae apud Kosa in suo opere.

Ni se trimite dela Pest'a urmatoriulu anunciu:

Invitare de prenumeratiune la „Familia.“

„N'avemu se dicemu vorbe multe. Trecutul nostru de patru ani si activitatea dezvoltata in acestu timp, ne dispensa a desfasiura din nou programulu acestei foi, cunoscutu de intregulu publicu romanu cetitoriu.

Vomu purcede si in viitoriu totu in directiunea de pana acumu, si cu atatu mai multu succesu, cu catu amu reusitu se castigamu puteri noue pentru intreprinderea noastră.

Afara de fôia, redactata catu se pôte de interesantu si instructivu, onorab. nostrii prenumeranti voru priimi si in semestrulu viitoriu:

unu grandiosu tablou nationalu.

Acum'a inse nu impartasimu sujetulu, cá surprinderea se fia cu atatu mai placuta.

Acestu tablou, intocmai cá pan' acumu, se va trimite numai acelor'a, carii se voru prenumera deodata pe diumatate de anu, avendu se alature pentru acestu tablou 80 cr.

Avantage pentru prenumerantii noi:

Toti aceia, carii acumu pentru prim'a óra se voru prenumera la „Familia“ celu puçnu pe diumatate de anu, afara de tabloulu susu amintitu isi voru puté procurá dela noi inca alte „cinci tablouri“ pentru unu pretiu bagatelu, si anume: 1) Re'nturnarea lui Davidu 60 cr. — 2) Regin'a Sabei 60 cr. — 3) Alesandru I, priimindu insemnele domnesci 80 cr. — 4) Inaugurarea academei sciintifice romane 80 cr. — 5) Coriolanu si Veturi'a 80 cr.

„Fiecare din aceste tablouri pentru altii costa 3 fr.

„Va se dica, prenumerantii noi, pentru 8 fr. 40 cr. voru priimi siese tablouri in pretiu de 18 fr. si fôia cu tóte suplementele sale.

„Familia“ va apareu si in semestrulu alu duoilea in fiecare dumineca, — si amu facutu pasii necesari, cá fôia noastră se se spezeze mai regulatu decatu tóte foile romanesci.

Pretiuulu de prenumeratiune pentru Austria pe diumatate anu 4 fr.; pentru Romani'a pe diumatate anu 1 galbinu.

Domnii colectanti voru priimi dela 7 esemplaria unulu in semnu de recunoscintia.

Noi din parte-ne nu gasimu destule cuvinte pentru a recomandá lectoriloru acésta dragalasia „Familia.“ in care, pe langa articoli istorici, novele, poesie, anecdote etc., ei voru gasi totudeaun'a cele mai frumoşe gravure, demne de a rivalisá cu ilustratiunile ori si carui diariu beletristicu francesu séu germanu.